

Referat fra dialogmøtet om utvikling av samisk språk og kultur Avholdt i Tromsø 13. januar 2012. Referent: Kine Johansen.

Tilstede: Sauli Guttorm (Tromsø Sameforening), Arnstein Johnskareng (Senter for samiske studier, UiT), Torjer Olsen (Senter for samiske studier, UiT), Else Grete Broderstad (Senter for samiske studier), Helen Brandstorp (Senter for distriktsmedisin, UiT), Ester Fjellheim (pensjonert samepolitiker), Kirst Lervoll (festivalsjef Riddu Riddu Festivåla), Geir T. Pedersen (NSR, sametingsrepresentant), Randi A. Skum (Norske Reindriftssamers Landsforbund), Gunn Minde (Kystsamene), Siv Rasmussen (Samisk Foreldrenettverk), Sofie Osland (leder i Samisk Foreldrenettverk), Tore Johnsen (Samisk Kirkeråd), Hanne Svinsås Magga (Samisk Foreldrenettverk), Lars Oddmund Sandvik (Real Romsa IL), Marit Myrvoll (Tromsø Sameforening), Lene Antonsen (Tromsø Sameforening), Elisabeth Einarsbøl (FAU, samiskklassene), Piera Heaika Muotka (SSSR), Risten-Marja Inga (SSSR), Anne Britt K. Hætta (Sametinget), Hanna Holmgren (Sametinget), Nils I. Hætta (MSM), Judith Martinsen (Prestvannet skole), Ina Beate Somby (Prestvannet skole), Sigbjørn Skåden (Samisk Forfatterforening), Ketil Lenert Hansen (Senter for samisk helseforskning), Nils Djupen (NSR), Ole-Bjørn Fossbakk, Rita Lindvall, Bierá L. Gaino, Lena Nymark (MSM), Anders Aspaas (Steinerskolen), Magnus Mæland (leder i kultur-, idrett- og oppvekskomiteen), Jens Johan Hjort (ordfører), Jonas Stein Eilertsen (byråd for næring, kultur og idrett), Tor Arne Morskogen (politisk rådgiver hos byrådsleder) og Kine Johansen (politisk rådgiver hos byråd for næring, kultur og idrett). Pressen var representert ved TV2, NRK, Nordlys og iTromsø.

Møteforløpet: Åpning ved ordfører Jens Johan Hjort, han ønsker velkommen og starter en presentasjonsrunde. Det viser seg at vi mangler tolk, det er uhøvelig og byrådet beklager. Presentasjonsrunden fortsetter rundt bordet. Ordføreren åpner så for debatt. Debatten varer i 2,5 timer, med en pause på 15 minutter inkludert. Til sist oppsummerer byråden debatten og forslagene som er kommet. Ordføreren ønsker alle vel hjem og møtet er hevet.

Taleliste fra debatten: Sauli Guttorm, Sofie Osland, Rita Lindvall, Jens Johan Hjort, Judit Martinsen, Sigbjørn Skåden, Marit Myrvoll, Ester Fjellheim, Geir T. Pedersen, Randi A. Skum, Hanne Svinsås Magga, Gunn Minde, Siv Rasmussen, Magnus Mæland, Risten-Marja Inga, Kirsti Lervoll, Else Grete Broderstad, Torjer Olsen, Elisabeth Einarsbøl, Tore Johnsen, Jens Johan Hjort, Helen Brandstorp, Lene Antonsen, Ina Beate Somby, Ketil Lenert Hansen, Piera Heaika Muotka, Anne Britt K. Hætta, Anders Aspaas, Sauli Guttorm, Sigbjørn Skåden, Ester Fjellheim, Jonas Stein Eilertsen, Sofie Osland, Geir T. Pedersen, Kirsti Lervoll, Piera Heaika Muotka, Rita Lindvall, Gunn Minde, Jonas Stein Eilertsen, Risten-Marja Inga, Jens Johan Hjort.

Det kom inn mange forslag til hva kommunen konkret kan gjøre for å bedre forholdene for samisk språk og kultur. Forslag som ble fremmet:

1. Forslagstiller Sauli Guttorm: Byrådet bør opprette en arbeidsgruppe som kan følge opp forslagene fra dialogmøtet, prioritere tiltak og se til at de gjennomføres.
2. Sofie Osland: Opprettelse av en samisk-koordinator som kan ta seg av praktiske utfordringer knyttet til organiseringen av samiskundervisningen. Øremerkede midler til samisk-opplæring i grunnskolen.
3. Rita Lindvall: Samordne stillingene til samisk-lærerne mellom skolene.

4. Judith Martinsen: Skaff flere samisk-lærere. Følg opp kommuneplan vedrørende samisk språk og kultur. Opprett et samisk resurssenter.
5. Sigbjørn Skåden: Arbeid for å øke kompetansen om lokal og nasjonal samisk historie. Samisk kultur og historie som valgfag. Kommunen bør samarbeide med Sametinget om finansiering av samisk innhold i festivaler som ikke er samiske i sin helhet.
6. Marit Myrvoll: Lag ny handlingsplan for samisk språk og kultur. Ordføreren må offentlig presisere at han er ordfører også for samiske barn.
7. Ester Fjellheim: Media må ta ansvar for å opplyse om og synliggjøre det samiske. Gi bedre oppfølging til foreldre som har barn i samisk barnehage og som har mistet språket selv. Øk kompetansen i samisk for de som arbeider med eldre.
8. Geir T. Pedersen: Følg opp handlingsplanen fra 1997. Opprett et kontaktpunkt i kommunen for den samiske befolkningen, til å følge opp særlig utfordringer knyttet til samiskundervisningen. Gjerne en arbeidsgruppe.
9. Randi A. Skum: Ha fortsatt god dialog med reindriftsnæringen vedrørende areal og beite. Starte opp faste møter med næringen. Opprett et samisk hus som en møteplass for samer og alle interesserte. Arbeid for å få ned ventelistene i det samiske barnehagetilbudet. Gi språktillegg til samiske barnehageansatte. Kommunen kan samarbeide med AJA og Sametinget om et løft for kulturformidlingen i de samiske barnehagene. Gi språk-oppfølging til foreldre med barn i samisk barnehage, så de kan følge med barnas læring. Styrk samisk personale i SFO. Biblioteket bør tilby leksehjelp på samisk. Prestvannet kan kanskje bidra mer som resursskole overfor andre skoler med samiske elever. Hev språkkompetansen hos de som arbeider med eldre og demente. Kommunalt ansatte med ansvar for reindrift bør kunne snakke samisk, ha fagterminologien inne.
10. Hanne Svinsås Magga: Kommunen bør opprett en enhet som kan se samiskopplæringen i sammenheng, fra barnehage til vgs. En storsatsing for å heve kunnskapsnivået om samisk og den samiske befolkningen i kommunen må til etter den ødeleggende debatten i høst. Hvem som helst må kunne få samiskopplæring, det kan ikke være sånn at om en samisk elev slutter så opphører undervisningen.
11. Gunn Minde: Samisk og kystsamisk arv må synliggjøres også her i byen, ikke bare i bygdene. Etterlyser bistand med å skrive prosjektsøknader for å få i gang samisk aktivitet.
12. Siv Rasmussen: Gi lærere og rektorer opplæring i retningslinjer og holdninger vedrørende samiskopplæring, informere om at samisk-timene som hovedregel skal tas av norskundervisningen. Dette overholdes ikke alltid, hvilket er slitsomt for elevene. Avhold et kurs for alle lærere om samisk kulturhistorie.
13. Magnus Mæland: Vi må påvirke Stortinget til å ta i et tak for å redde det samiske språket. Det må utdannes flere samisklærere. Kommunen må bruke Samisk uke og Samefolkets dag til å sette fokus på samisk språk, kultur og historie. I forbindelse med dette bør det lages en samisk-pakke som går ut til skolene, med sikte på å øke kunnskapen om det samiske.
14. Risten-Marja Inga: Kommunen må bidra til en kompetanseheving omkring det samiske.
15. Kirsti Lervoll: Etterlyser en kunnskapsheving hos politikere og i media.
16. Else Grete Broderstad: Kommunen må ha et godt samisktilbud i barnehage og skole for å rekruttere samiske forskere og studenter til UiT. Det eksisterer flere relevante samiskspråklige utdanningstilbud og kulturutdanningstilbud ved UiT som kan nyttes av kommunens ansatte. Den nye lærerutdanningen har et potensiale for integrering av samisk språk. Tromsø må bruke sin posisjon som same- og urfolksby, vertskap for Arktisk råd og som et viktig sentrum i nordområdesatsingen til å styrke og synliggjøre samisk språk og kultur i kommunen.
17. Torjer Olsen: Ordføreren inviteres til seminar her på Rådhuset 3. februar, et seminar som omhandler fremstillingen av samer og det samiske i skoleverket. Kommunen oppfordres til å lære

av Manndalen. Kommunen må gjerne benytte seg av kompetansen som fins på Senter for samiske studier.

18. Elisabeth Einarsbøl: Fortsett med å skilte på samisk. Det trengs samiske helsesøstre. Arbeid for å skaffe flere samiske vikarer til barnehagene. Legg på et ekstra lønnstrinn til de med samiskkompetanse i barnehagene. Opprett et samisk hus.

19. Tore Johnsen: Kommunen bør bruke dialogen og kontakten fra dette dialogmøtet til å gå sammen med andre aktører og søke om midler til et stort prosjekt i inneværende periode. Mulighetene som fins i samisk forvaltningsområde må utredes nøye for å se på tilpasninger og hva som eventuelt kan brukes. Opprett en arbeidsgruppe i sammenheng med nordområdepolitikken og Tromsøs rolle som urfolksby.

20. Lene Antonsen: Alle kommunale maskiner må ha nordsamisk tastatur og retteprogram installert. Kommunalt ansatte med samisk-kompetanse må kartlegges. Tromsø kommune bør gi tydelig signal til UiT om behovet for å få utdannet samisklærere for å sikre at samisk kommer med i den nye lærerutdanningen.

21. Ina Beate Somby: Samisk uke må nå ut til skolene. Kommunen bør opprette et ressursnettsted hvor man finner all samisk-informasjon på et sted.

22. Ketil Lenert Hansen: Videreutdanning av ansatte med samisk-kompetanse i kommunen. Opprett en lokal, samisk kunnskapsportal hvor alle tilbud, fra skolegang til eldreomsorg, er samlet.

23. Piera Heaika Muotka: Tromsø kan gå sammen med andre kommuner med samisk befolkning for å få til en lokal tilpasning av ordningen med språkforvaltningsområdet. Bygg et samisk hus med særlig vekt på samisk ungdom, de kan være med å drive huset.

24. Anne Britt K. Hætta: Bruk høringstiden for stortingsmeldinger til å komme med innspill som ivaretar samiske hensyn. Kommunen og organisasjoner, lag og foreninger anmodes om å søke tilskuddsmidler fra Sametinget til å gjennomføre språk og kulturtiltak for kommunens befolkning.

25. Nils I. Hætta: Styrk fokuset på samisk kultur som næring, særlig når det gjelder turisme. Hev kunnskapen om det samiske. Fortsett med å feire Samefolkets dag på en god måte. Kommunen må bygge opp kompetansen om det samiske i Visit Tromsø. Opprett et samisk hus. Sentraliser informasjon om samisktilbudet, slik det er foreslått tidligere.

26. Anders Aspaas: Utdann flere lærere i nord- og lulesamisk. Kommunen må samarbeide med privatskolene for å få ansatt samisklærere, det er sjelden fulle stillingsprosenter og det trengs koordinering mellom skolene for å få fylt dem.

27. Sigbjørn Skåden: Kommunestyret kan vedta å utvide den samiske skiltingen og ta et regionalt ansvar for den samiske befolkningen i nord.

28. Ester Fjellheim: Fortsett å synliggjøre det samiske språket i institusjonene. Skilting på morsmålet i institusjoner som f.eks. Åsgård har vist seg å bety mye for klientene der, og kommunen må være bevisst på den store betydningen skilting kan for den enkelte.

29. Sofie Osland: Tromsø kommune oppfordres til å opptre som bestiller av samisk lærerutdanning fra UiT. Byrådet må involvere private aktører (barnehager og skoler, Studentsamskipnaden, Steinerskolen osv.) til å satse på samisk. Få i gang samisk leksehjelp på biblioteket. Biblioteket må bli mer oppdatert når det gjelder samisk og samisk litteratur må synliggjøres. Start opp et samisk kulturskoletilbud. Kartlegg kommunens samisk-kompetanse.

30. Geir T. Pedersen: Se til Kåfjord! Sats på ungdommen. Man må kunne ringe kommunen og få svar på sitt eget språk.

31. Piera Heika Muotka: Gjør samisklæreryrket mer attraktivt.

32. Gunn Minde: Bidra til å arrangere et samisk helsetreff, slik det er gjort i Skånland.

Byrådet, ved Jonas Stein Eilertsen, har lovet å ta forslagene til etterretning. Takk for en god og konstruktiv debatt, forsamlingen var tydelig godt forberedt og vi fikk inn mange nyttige forslag.